Хальмг теегин партизанмуд

1942-ч джил, мана алдр Төрскнä дääнä цагин ик тӳрӳ джилнь бääсмн. Ämт даджрдж, газр-усинь буладж авхар йовсн гитлерин Германä цергӳд тер джилин зунар Тенъ голиг гатлад Кавказ хäлäдж дäврсмн. США болн Англь, Западн Европд хойрдгч фронт гаргъх болдж амн ӳгäн өгсäн кӳцälго йовсн учрар, гитлерин командовань советск фронтур шинäс цергӳд авч ирдж орулад тер дäврлгъäн кесмн.

1942-ч джилин кӳчтä ик дäн, мана Хальмг өргн теегӳр делгрдж, танъгъчин зäрм райод болн Элст балгъсн өшäтнä гарт орсмн. Мана Хальмг танъгъчин кӳч-көлсчнр цуг советск олн-ämтнä, дäн эклсн тӳрӳн өдрäснь авя, нег кӳн мет босдж, ни-ниицнъгъӳ баатр кевäр өшäтнä өмнäс хäрӳ өгсмн.

Хальмг ämтнä сäн ӳрднь гартан бу, зер-зев авч, цергт мордад, Төрскäн харсгч дääнд орлцдж, цусан асхдж, ноолдцхасмн. 1942-ч джил Хальмг танъгъчд мөртä дääнä дивиз бӳрдägдäд, Тенъ гол деер, зунар болсн кӳчтä дääнд орлцсмн. Эн дивизин нег полкин сержант Деликов Эрдни баатр зөрмгäр дääлддж, неран ардан туурулдж, Советск Союзин Герой нер авсмн.

Колхозмуд болн совхозмудар, предприятьсäр, учрежденьсäр, дääнä цагт көдлдж йовсн кӳч-көлсчнр фронтиг дөнъхин төлä чидлäн нөлго көдлцхäдж, советск ääрмд кергтä тоотинь цаглань орулдж өгч йовсмн. Хальмг олн-ämтн советск алдр Төрскнäннь төлä, кергтä болсн саамд, ämäн чигн хармллго ноолдхдан белн бääснь, мана теегт партизанск отрядс гарснд ӳзгдсмн.

Гитлерин цергӳд Элстиг авад, Утт-Адгар гарч ирсн 1942-ч джилин зунар, Хальмг теегт партизанск отрядс гарч, Советск Ääрмин цергӳдт ик дөнъгäн кӳргсмн. Тер цагт партизанск 6 хальмг отряд фронтиг гатлад гитлерин ääрмин цаг зуур буладж авчксн газрт кӳрч көдлмш кесн болдг. Ө-шугъу модн уга мана теегт партизанск дä кехд кӳчр-тӳрӳ болдг болв чигн, баатр-зөрмг партизанмуд өшäтирт амр өглго цокдж йовсмн, партизан неран туурулсмн.

Баатр хальмг партизанмуд Б. Адудиевин, Г. Молокановин, Т. Хахлыновн, Ю. Клыковин, Ж. Алехина, нань чигн кесг хальмг ӳрдин нерд—ода цугтань уханд. Эдн партизанск дääлдänд ämäн өгч, Төрскндäн ухан, седкläн ӳнидäн тävсäн ӳзӳлцхäсмн.

Би, тер партизанск отрядсин негндь комиссар болдж йовлав. Мана отрядин командир болдж ӳр Потлов йовсмн. Бидн фронт гатлад, Яшкулин өмн ӳзгт кӳрч, гитлерин цергин эзлсн газрт ноолддж йовла бидн. Ил теегт кецӳ ик зовлнъ харгъад йовсн бийдн, мана отряд өмнäн тävсн төрäн кӳцälä. Балтаев Гога, Тыньянов Михаил, Фомин Михаил, нань чигн партизанмуд йоста зөрмгäн ӳзӳлдж, кесг немшин салдсмуд кел бäрдж авч, советск командованьд өгсмн.

Хальмг танъгъчин газриг Советск Ääрм бӳклдн сулдхсна дару, кесг партизанмуд цергт орад, фашистнриг Берлин кӳртл көөлгънд орлцсмн.

БАДМИН ДОРДЖ,
урднь партизанск отрядин комиссар.